

Projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT MIJN BEAT

Leerlijn Muziek | Thema Identiteit | Groep 5 en 6 | November 2018

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.
- ✓ Wanneer je dit project wilt koppelen aan taalonderwijs, dan is [via deze link](#) een begrippenlijst te vinden.

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie	2
3. Oriëntatie	3
4. Opdracht: Muziek van jezelf	5
5. Opdracht: Muziek om je heen	7
6. Opdracht: Muziek van een ander	10

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten.

Wat doen de leerlingen in dit project?

In dit project ontdekken de leerlingen geluiden die ze kunnen maken met hun lijf. Ze leren hiervoor verschillende bodypercussiestukken. In het project wordt een koppeling gemaakt tussen beat, muziek en identiteit.

Waarom dit project?

Alledaagse voorwerpen en het eigen lichaam zijn in dit project de klankbron waarmee nieuwe uitdrukingsmogelijkheden worden ontdekt. Het thema van het project speelt in op burgerschap. Alledaagse voorwerpen en wegwerpmateriaal krijgen op kunstzinnig gebied veel waarde.

Houdingsdoelen

In dit project worden bij de introductie, oriëntatie en opdrachten kennis- en vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen.

De leerling:

- toont zich nieuwsgierig en proactief;
- kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en op dat van anderen.

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van een bezoek aan een voorstelling of de komst van een [kunstenaar in de klas](#).
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Benodigdheden

Bij elke opdracht staat een opsomming van benodigdheden weergegeven.

In de [Toolbox muziek](#) vind je meer informatie over het bespelen van de instrumenten uit het schoolmuziekinstrumentarium. Daarnaast worden verschillende werkvormen verder uitgelegd.

Reflectievragen

De reflectievragen bij de verschillende fases van het creatief proces kunnen tijdens en na iedere fase met de individuele leerling of de hele groep besproken worden.

2. Introductie

Kennisdoelen

De leerling maakt kennis met bodypercussie in al zijn facetten.

Vaardigheidsdoelen

N.v.t.

Benodigdheden

- digibord

Aan de slag in de klas

Introduceer het project met het filmpje van [Latin Groove Kids](#): bodypercussie door Nederlandse kinderen van een muziekschool. Speel daarna het filmpje [The Percussion Show](#) af, waarin een professionele percussiegroep in een clip een bodypercussiestuk laat horen en zien.

3. Oriëntatie

Kennisdoelen	De leerling maakt kennis met bodypercussie en de verschillende mogelijkheden die er zijn om geluiden te kunnen maken.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: • gebruikt zijn lichaam als instrument; • volgt en imiteert geluiden en bewegingen.

Benodigdheden

- digibord

Aan de slag in de klas

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen.

- Wat zag je in de filmpjes?
- Kon je stil blijven zitten of wilde je graag meedoen?
- Hoe gebruik jij je lichaam? Speel je een instrument? Sport je? Besteed je aandacht aan je lichaam? Zorg je ervoor?
- Wat moet je doen of kunnen om lekker in je lijf te zitten?
- Wanneer is stampen, kloppen of tikken gewoon stampen, kloppen of tikken, en wanneer is het muziek?
- Kan iets eerst geen muziek zijn en het dan later worden? En andersom? Kan iemand muziek maken zonder het in de gaten te hebben?

Oriëntatieopdracht

Deze opdracht kan eventueel in delen door de week heen uitgevoerd worden.

Deel 1 (10 minuten)

1. Laat de leerlingen in duo's maximaal één minuut lang ontdekken welke geluiden je allemaal met je lijf kunt maken. Spreek een signaal af waarop iedereen weer stil is.
2. Doe met de leerlingen een warming-up/'energizer' in de kring. Vraag of iemand een bodypercussiegeluid kan maken. Diegene geeft dat geluid naar rechts of links door, waarna het de hele kring doorgaat. Doe dit ook met andere geluiden. Uiteraard kunnen leerlingen met een bodysound ook een kort ritme maken dat herhaald kan worden in de kring.
3. Herhaal dit gedurende de week eventueel nog een keer.

Deel 2 (20 minuten)

4. Zet het filmpje [Regenkoor](#) klaar maar zorg dat de leerlingen het beeld **NIET** kunnen zien. Het is de bedoeling dat ze er eerst alleen naar luisteren.
5. Vraag de leerlingen of ze weten waar ze naar geluisterd hebben. (Regen, waterdruppels.)
6. Zet het begin van de video nog een keer aan en vraag de leerlingen of ze het op een echte regenbui vinden lijken. Waarom wel of niet?
7. Welke verschillende speelmannieren hebben ze gezien? Wat was de juiste volgorde? (Handen wrijven, vingerknippen, slaan op de bovenbenen.)
8. Voer nu zelf het regenkoor uit en doorloop daarbij de volgende stappen:
9. Laat de leerlingen in drie rijen staan. Jij bent de dirigent.

10. Bij elk geluid wijs je steeds met de hand langzaam van links naar rechts. Begin zachtjes met het handen wrijven.
11. Laat met je handen zien dat de leerlingen langzaam harder moeten gaan wrijven.
12. Begin daarna weer aan de linkerkant. Nu gaan die kinderen het geluid veranderen naar vingerknippen (langzaam!). Wijs langzaam naar rechts; er gaan steeds meer kinderen rustig mee knippen.
13. Versnel nu langzaam het vinger knippen. Dit hoeft uiteraard niet tegelijk, dat mag door elkaar.
14. Begin weer aan de linkerkant en doe ditzelfde met het langzaam op de bovenbenen slaan.
15. Versnel nu langzaam het slaan op de bovenbenen.
16. Bouw het nu weer af door in omgekeerde volgorde te werken. Klappen op de bovenbenen wordt langzamer, wordt vingerknippen, wordt langzamer en wordt daarna handen wrijven.
17. Door middel van een handgebaar stopt ook het laatste geluid.
Variatie:
18. Voeg na het geluid op de bovenbenen het onweer in. Dit doe je door te springen en gelijk erachteraan te roffelen met je voeten op de grond.
19. Het mooiste is het als je dit in twee groepen doet en de tweede groep gelijk na de eerste springt. Dan lijkt het echt op onweer.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Is een dirigent belangrijk? Waarom wel of niet?
- Leek jullie uitvoering op echte regen en onweer? Waarom wel of niet?

4. Opdracht: Muziek van jezelf

In deze opdracht onderzoeken de leerlingen mogelijkheden om met het lichaam geluiden te maken aan de hand van bodypercussie-instructiefilmpjes. Vervolgens maken ze in groepjes hun eigen muziekstuk en laten ze dit aan de klas zien.

Kennisdoelen	De leerling kent verschillende bodypercussiesounds.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: • maakt kennis met verschillende bodysounds en bodypercussie-ritmes en past deze toe in een eigen muziekstuk; • laat het eigen bodypercussiestuk aan de klas zien.

Benodigheden

- digibord

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren.

Onderzoek: Muziek van jezelf

Zet het volgende klaar:

- [Bodypercussie oefening 1](#)
- [Bodypercussie oefening 2](#)
- [Bodypercussie oefening 3](#)
- [Basic Routine](#)
- [Bijlage 1: Begeleidingsbeat \(voor bij 'Uitvoeren'\)](#)

In deze opdracht gaan de leerlingen één of meerdere bodypercussiestukken instuderen en krijgen ze tools in handen op welke manieren ze bodysounds kunnen maken. Dit gaat via een aantal instructiefilmpjes op internet. De meeste instructies zijn in het Engels, maar omdat het vooral gaat om het voor- en nadoen zullen de leerlingen dit redelijk snappen. De leerlingen kunnen ook thuis oefenen. Je kunt deze opdracht eventueel in delen uitvoeren gedurende de dag of week.

Deel 1 (ca. 10 minuten)

1. Vraag of de leerlingen willen gaan staan en mee willen doen. Zet 'Bodypercussie oefening 1' aan.
2. Herhaal dit nog één of meerdere keren totdat iedereen het te pakken heeft.
3. Herhaal ook met 'Bodypercussie oefening 2' en 'Bodypercussie oefening 3'.

Deel 2 (20 tot 25 minuten)

4. Vraag of de leerlingen willen gaan staan en mee willen doen. Leg uit dat het filmpje dat ze gaan zien ('Basic Routine') in het Engels is. Zet in het begin eventueel het filmpje stil om iets toe te lichten. Met behulp van het filmpje leren ze verschillende sounds die ze bij bodypercussie kunnen gebruiken. Er is eerst een korte inleiding en daarna zijn er steeds korte oefeningen te zien. Na elke oefening staat er "Pause & Practice" en kun je het filmpje stil zetten om het even gezamenlijk te oefenen. Succes!

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke bodysounds heb je allemaal gezien?
- Hoe vind je het om bezig te zijn met bodypercussie?

Uitvoeren: Muziek van jezelf

In dit gedeelte gaan de leerlingen aan de slag met wat ze in de onderzoeksfase hebben gezien en geleerd. Doorloop de volgende stappen:

1. Verdeel de klas in groepjes van vier leerlingen.
2. Vertel dat je straks een beat aanzet en dat elk groepje een kort muziekstukje gaat maken waarin enkele bodysounds terugkomen die ze hebben geleerd. Het is prettig als het groepje op een coöperatieve manier werkt. Eerst bedenkt nummer één een stukje, nummer twee denkt daar iets bij, enzovoorts. Zo is niemand de baas en heeft iedereen een aandeel in het creëren. Er zijn zo veel mogelijkheden en oplossingen dat er ook nooit iets 'fout' kan zijn. Het is de bedoeling dat het muziekstukje niet te lang is, aangezien ze het moeten kunnen onthouden zonder iets op te schrijven.
3. Zet bijlage 1 aan. Aangezien iedereen in dezelfde 'groove' werkt, hebben de kinderen ook geen last van elkaar. Loop rond in de klas en help waar nodig. Zet bijlage 1 een aantal malen aan, totdat de meeste groepjes een muziekstukje hebben gemaakt.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Vind je het vervelend of juist leuk om je lichaam als instrument te gebruiken?
- Wat vond je lastig/makkelijk bij het oefenen?

Presenteren: Muziek van jezelf

Het werkt extra motiverend als de leerlingen hun muziekstukje met bodypercussie laten zien aan de andere leerlingen en daardoor ook weer nieuwe ideeën opdoen. Aangezien er geen 'fout' is, is elk muziekstukje goed!

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Hoe vind je het om samen een muziekstuk te maken en te presenteren aan je klasgenoten?
- Waar heb je extra op gelet tijdens het uitvoeren?

5. Opdracht: Muziek om je heen

In deze opdracht onderzoeken de leerlingen mogelijkheden om met diverse spullen en afval muziek te maken. Ze leren een lied aan waarin het materiaal om hen heen wordt gebruikt als instrument. Ook improviseren ze met verschillende ritmes.

Kennisdoelen	De leerling maakt kennis met (groepen) mensen die van afval muziekinstrumenten maken.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: • zingt een lied en kan het ritme meespelen en improviseren op zelfgekozen instrumenten en spullen die in de klas aanwezig zijn; • maakt een eigen instrument.

Benodigheden

- digibord
- rietjes, kroonkurken, verschillende elastieken, rijst, papier, schaar, lijm, tape of plakband, ijs-stokjes (voor bij deel 2 van 'Uitvoeren')

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren. De opdrachten zijn in delen verdeeld en kunnen ook weer op verschillende momenten in de week worden gedaan.

Onderzoek: Muziek om je heen

Zet het volgende klaar:

- [De Vuilnismannen'](#)
- [Het Klokhuis over 'recycle-muziek'](#)
- [Bijlage 2: 'Muziek uit oude rommel', gezongen versie](#)
- [Bijlage 3: 'Muziek uit oude rommel', gezongen versie met ingekort intro](#)
- [Bijlage 4: 'Muziek uit oude rommel', karaoke versie](#)
- [Bijlage 5: Liedtekst 'Muziek uit oude rommel'](#)
- [Bijlage 6: Notenbeeld/akkoorden 'Muziek uit oude rommel' \(eventueel voor de leerkracht\)](#)

Voor bij deel 2 van 'Uitvoeren':

- [flessenmuziek](#)
- [muziek maken met rietjes](#)
- [snaarinstrument maken](#)
- [houten instrument](#)

Deel 1: 11 min. (eerste filmpje de eerste 8 min.) tot 17 min. (tweede filmpje helemaal)

1. Laat het fragment van 'De Vuilnismannen' zien.
2. Bespreek wat de leerlingen hebben gezien. Wat doen de vuilnismannen? (Ze maken samen muziek.) Op welk soort instrumenten doen ze dat? (Allerlei tonnen, afvalbakken, enz.) Bij welke instrumentenfamilie horen al deze instrumenten? (Slagwerkinstrumenten.)
3. Laat de aflevering van *Het Klokhuis* zien (deze is in ieder geval interessant tot 7:55, daarna kun je 'm eventueel stopzetten). De aflevering gaat over Harm. Hij maakt van afval verschillende snaarinstrumenten.
4. Stel een aantal vragen: Wat heb je gezien in de aflevering? Wat voor spullen heeft Harm gebruikt om instrumenten mee te maken?

Deel 2: ca 20 min.

5. Vertel dat de leerlingen een lied gaan leren dat te maken heeft met de filmpjes die ze hebben gezien. Laat het lied uit bijlage 2 (origineel) of bijlage 3 (met ingekort intro) horen. Laat nog niet de tekst zien op het bord. Stel na het beluisteren de volgende vragen: Kunnen jullie horen welke spullen ze in het lied gebruiken om instrumenten mee te maken? (Een oude doos, een schaar en een pot lijm.) Wat maken ze daarvan? (Een drumstel.)
6. Laat de liedtekst (bijlage 5) op het bord zien en wijs de leerlingen op de kruisjes die achter een aantal regels staan. Vraag of ze nog niet mee willen zingen maar wel mee willen klappen op de plek van de kruisjes.
7. Vraag of er iemand is die een ander geluid kan bedenken op de plaats van de klap. Dingen zoals vinger knippen, klakken met de tong en bodysounds zijn allemaal goed. Herhaal het lied vervolgens nog één of twee keer. Het is de bedoeling dat ze nog steeds goed luisteren naar de rest van het lied. Ze kunnen wel langzaam mee gaan neuriën. Op deze manier hebben ze het lied meerdere malen gehoord en kunnen ze het daarna waarschijnlijk zo meezingen zonder dat je daar iets voor hoeft te doen.
8. Zing het lied in zijn geheel.

Huiswerkopdracht

Vraag of de leerlingen thuis op zoek willen gaan naar bruikbaar 'afval'. Laat hen dat meenemen naar school zodat het gebruikt kan worden om zelf instrumenten mee te maken in de volgende les. Ze kunnen van tevoren bedenken of ze bijvoorbeeld een blaasinstrument, slaginstrument of snaarinstrument willen maken. Uiteraard kun je grenzen stellen aan de grootte en de hoeveelheid van de spullen.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke spullen heb je allemaal gevonden om muziek mee te maken?
- Zijn er verschillen in toonhoogte, lang/kort en hard/zacht? Zo ja, welke verschillen?

Uitvoeren: Muziek om je heen

Zorg dat de materialen die bij de benodigdheden zijn genoemd zoveel mogelijk aanwezig zijn ter aanvulling op wat de leerlingen zelf meenemen. Uiteraard kun je die benodigdheden zelf aanvullen met materialen die voorhanden zijn.

Deel 1 (ca. 20 minuten)

1. Speel het lied 'Muziek uit oude rommel' nog een keer af. Laat de leerlingen weer meeklappen op de plek van de kruisjes.
2. Geef de leerlingen een halve minuut de tijd om iets uit hun eigen kastje of laatje te halen dat geluid maakt. Ze mogen in die halve minuut geluid maken om te ontdekken wat ze mooi vinden klinken. Spreek een teken af waarop iedereen weer stil is. Alle spullen liggen op de tafel.
3. Ze gebruiken hun instrument nu in het lied, op de plek van de kruisjes, dus in plaats van de klap.
4. Bespreek kort welke verschillende instrumenten ze allemaal hebben ontdekt. Sommige dingen ratelen, tikken, rammelen. Is er nog verschil in toonhoogte? In hard en zacht? Lang en kort?
5. Dit kun je eventueel herhalen, maar dan met een groter gebied. Neem nu de klas als plek om een instrument te zoeken. Geef de leerlingen een minuut de tijd en spreek weer een teken af waarop ze moeten stoppen met geluid maken en het materiaal op tafel leggen. Uiteraard gaan ze in die minuut elke keer aan dingen voelen, tegen dingen aan tikken om te ontdekken welk geluid het maakt. Dat is prima!

Deel 2 (30 tot 40 minuten)

Je kunt deze les tijdens beeldende vorming doen of je kunt het de leerlingen laten doen tijdens het zelfstandig werken. In dat laatste geval kun je wel klassikaal de vier filmpjes laten zien.

6. Toon ter inspiratie de vier korte filmpjes die gaan over het maken van verschillende soorten instrumenten.
7. Laat de leerlingen zelf een instrument in elkaar knutselen met het materiaal dat ze meegenomen hebben en/of dat op school aanwezig is.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Is het gelukt om een eigen instrument te maken? Wat heb je gemaakt en welke materialen heb je daarvoor gebruikt?
- Klinkt het instrument zoals je het van tevoren hebt bedacht? Waarom wel of niet?

Presenteren: Muziek om je heen

In dit deel is het leuk om met de zelfgemaakte instrumenten te musiceren. Doorloop hierbij de volgende stappen:

1. Doe eerst een rondje door de klas en laat alle leerlingen één voor één hun instrument horen en zien.
2. Gebruik de zelfgemaakte instrumenten nu bij het lied 'Muziek uit eigen rommel'.
3. De instrumenten kunnen ook in verschillende groepen worden ingedeeld. Bijvoorbeeld: de eerste keer dat het lied gezongen wordt spelen alle snaarinstrumenten mee. Daarna de instrumenten die tikken, daarna de instrumenten die schudden en dan de instrumenten die blazen.
4. Het is ook mogelijk om een ander ritme te bedenken (improviseren) in plaats van de drie tikken. Dat kunnen ook twee langzamere tikken zijn of snellere tikken. Alles is goed! Het is alleen belangrijk dat het ritme past in de tijd die ervoor is. Zodra er weer gezongen wordt moet het ritme klaar zijn. Laat verschillende kinderen dit eens uitproberen. Wanneer je het lied eenmaal zingt, dan kunnen er acht verschillende kinderen iets improviseren.
5. Een andere mogelijkheid: één leerling speelt de eerste keer een ritme, de klas luistert daar heel goed naar en speelt hetzelfde ritme daarna drie keer mee. Vervolgens komt het couplet. Daarna kan een andere leerling het eerste ritme bedenken en speelt de klas het drie keer mee.
6. Uiteraard is het leuk om hier een eindpresentatie van te maken. Je zou een van de muziekstukjes van punt 4 kunnen gebruiken als intro (introdunctie van het lied) en eventueel ook als tussenstuk en als slot.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Kon je de vorm goed volgen?
- Was je in staat om jouw ritme/het ritme van een andere leerling goed uit te voeren/te bedenken?

6. Opdracht: Muziek van een ander

In deze opdracht spelen de leerlingen met hun zelfgemaakte instrumenten en bodysounds mee met een bestaand muziekstuk en bedenken ze hoe ze een grafische partituur met de klas kunnen uitvoeren. Tot slot gaan ze zelf in groepjes bij een muziekstuk een grafische partituur maken en uitvoeren.

Kennisdoelen	De leerling kent het begrip 'grafische partituur'.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: • kan meespelen met een bestaand muziekstuk; • kan samen met een groepje een eigen grafische partituur maken bij een stuk en deze uitvoeren.

Benodigdheden

- digibord
- pen en papier
- de zelfgemaakte instrumenten

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren. Aan het eind van deze opdracht staan evaluatievragen die betrekking hebben op het hele project.

Onderzoek: Muziek van een ander

Zet het volgende klaar:

- [Dance of the line riders'](#)
- [Bijlage 7: 'Les Indes Galantes - no. 9 Contredance Philippe Rameau'](#)
- [Bijlage 8: Voorbeelden grafische notatie](#)
- [Bijlage 9: Opdrachtkaat leerlingen](#)

Deel 1 (ca. 25 minuten)

1. Laat het filmpje 'Dance of the line riders' zien en vraag vooraf of de leerlingen op het volgende willen letten: wat heeft de tekenaar gedaan als je goed naar de muziek luistert? (Hij heeft geprobeerd de muziek met grafische notatie weer te geven. Bijvoorbeeld: in het begin gaat het bewegen op de trap exact gelijk met wat je in de muziek hoort. Korte geluiden zijn korte streepjes/figuren, langere geluiden zijn lange lijnen.)
2. Zet het stuk eventueel nog een keer aan zodat de leerlingen nog beter de grafische notatie kunnen koppelen aan het geluid dat ze horen.
3. Vraag nu of de leerlingen de maat/hartslag mee kunnen tikken op hun benen. Tel daarbij steeds zachtjes tot vier: 1 – 2 – 3 – 4 - 1 – 2 – 3 – 4, enz.
4. Vraag of de leerlingen een idee hebben hoe ze hun zelfgemaakte instrumenten kunnen inzetten bij dit muziekstuk. Welke instrumenten spelen er bijvoorbeeld in het begin als hij de trap afgaat? Wie speelt er daarna bij de lange lijnen? Welke geluiden passen daar het beste bij? Uiteraard kun je het stuk in delen verdelen. De leerlingen zullen in de gaten krijgen dat bepaalde delen/figuren/geluiden weer terugkomen in het stuk.
5. Als het stuk zo goed mogelijk verdeeld is en de afspraken duidelijk zijn, speelt iedereen op zijn instrument mee met het muziekstuk.

Deel 2 (ca. 15 minuten)

6. Laat bijlage 8 op het bord zien met de grafische partituren. Bespreek kort de vier verschillende tabbladen. Hoe lees je deze partituren? (Net als een boek, van links naar rechts.) Zijn er verschillen te zien in hoe het muziekstuk gaat klinken? (Ja, verschil in hard/zacht (groot en klein getekend) lang/kort (de lengte van de figuren is verschillend), snel/langzaam (dicht bij elkaar of ver uit elkaar getekend) hoog en laag (de figuren gaan letterlijk omhoog of omlaag op het blad).)
7. Je maakt dus eigenlijk een partituur van het muziekstuk. Net zoals een architect een tekening maakt van het gebouw dat hij wil maken.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Heb je al eens eerder gezien dat iemand muziek heeft opgeschreven door middel van tekens in plaats van muziknoten? Wat vind je daarvan?
- Lukte het om met de klas het muziekstuk uit te voeren? Wat ging er goed, wat was er lastig?

Uitvoeren: Muziek van een ander

In deze opdracht gaan de leerlingen aan de slag met het maken van een grafische partituur en het meespelen op de zelfgemaakte instrumenten.

Klassikaal deel (ca. 15 minuten)

1. Vertel de leerlingen dat je een muziekstuk gaat afspelen waarbij ze zelf in duo's of groepjes een grafische partituur zullen maken en uitvoeren met hun zelfgemaakte instrumenten en bodysounds. Geef mee dat ze goed moeten luisteren naar verschillen in hard en zacht, lang en kort, hoog en laag. Ook is het belangrijk dat ze nadenken over de manier van opschrijven, net zoals ze dat in de voorbeelden hebben gezien.
2. Zet bijlage 7 aan en laat de leerlingen zachtjes meetikken op hun benen. Tel zachtjes tot vier.
3. Laat de leerlingen er nog een keer stil naar luisteren. Daarna krijgen ze een minuut de tijd om in duo's te overleggen.

Klassikaal of zelfstandig deel (ca. 30 minuten)

Je kunt op twee manieren verder gaan met de opdracht:

- Binnen het zelfstandig werken. Werk vanaf hier verder met bijlage 9 (opdrachtkaart). Zorg dat de leerlingen bijlage 7 kunnen beluisteren als dat nodig is.
  - Als een klassikale opdracht. Volg in dat geval onderstaande stappen.
4. Zorg dat alle leerlingen papier en potlood hebben.
  5. De duo's zitten naast elkaar. Zet het muziekstuk één of twee keer aan en laat het in zijn geheel horen. Vraag of ze eerst alleen willen luisteren zonder te praten en ideeën willen verzamelen. Daarna gaan ze pas beginnen met opschrijven. Horen ze bepaalde gedeeltes terugkomen? Zo ja, hoe vaak? Welke verschillen horen ze allemaal?
Tip: je kunt de leerlingen, nadat ze het muziekstuk één keer hebben beluisterd, even een minuut laten overleggen. Daarna zet je het nogmaals aan, luisteren ze weer zonder te praten en krijgen ze nog een keer de tijd om te overleggen.
  6. Laat de leerlingen nu verder werken in groepjes van vier. Ze werken eerst de partituur uit en bepalen waar ze welke instrumenten of bodysounds willen gebruiken. Zet het muziekstuk af en toe weer aan als dat nodig is.
  7. De groepjes gaan oefenen. Iedereen doet dat dus door elkaar heen bij hetzelfde muziekstuk.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke keuzes hebben jullie in jullie partituur gemaakt als het gaat om hard of zacht, hoog of laag, instrument of bodysounds?
- Is het handig om een grafische partituur te maken van een muziekstuk? Waarom wel of niet?

Presenteren: Muziek van een ander

De leerlingen laten hun presentatie zien en horen aan de andere leerlingen. Tip: scan eventueel de partituren van tevoren zodat deze voor de rest van de klas te zien zijn op het digibord.

Variaties:

1. Laat een groepje de eigen partituur uitvoeren terwijl de rest van de klas de partituur probeert mee te lezen (laat deze op het digibord zien; eventueel kun je in het begin mee wijzen).
2. Kan een andere leerling, terwijl het groepje speelt, de partituur mee wijzen op het bord?

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Heb je verschillen gezien in de partituren die er zijn gemaakt? Zo ja, welke?
- Hoe vond je het om deze opdracht samen uit te voeren?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen.

- Werd je bij de verschillende lessen goed geholpen door de filmpjes op het digibord?
- Heb je thuis ook ge oefend met de bodysounds?
- Heb je thuis ook een eigen instrument gemaakt? Wat heb je gemaakt?
- Vond je het spannend om de verschillende muziekstukken te presenteren? Waarom wel of niet?

